Székesfehérvár, 1911. XVIII. évfolyam, 102. szám. Szombat, augusztus 26.

FEJÉRMEGYEI NAPLÓ

Előfizetési árak: 1 évre 16 kor., 1/2 évre 8 kor., 1/4 évre 4 kor. Egyes szám ára 10 fill.

Felelős szerkesztő: BILKEI FERENC.

Megjelenik: kedden, csütörtökön és szombaton este. Szerkesztőség és kiadó-hivatal: Szent-István-tér 1. Egyes számok kaphatók: a dohánytőzsdékben.

Szövetkezeti butorcsarnok.

Egy minden izében szociális intézmény nyert a mult szombaton városunkban végleg megoldást. A székesfehérvári butorkészitő iparosok — kik közül nem egy bár valóságos művész a butoriparban, eddig a fővárosi és bécsi kereskedők konkurrenciája miatt a kisiparosnak mit sem jövedelmező épületmunkára volt kénytelen erejét pazarolni, *összeállva butorcsarnok szövetkezetet létesitettek.*

A szövetkezet lényege elsősorban, mint minden ilynemü szövetkezeté, olyan közös üzlet felállitása, mely a közvetitőket kiküszöbölve az iparost kereskedővé teszi. Ily módon mig egyrészt az iparos nem lesz kénytelen áruit a közvetitőknek sokszor kiállitási áron elkótyavetyélni, másrészt a közönség olcsó pénzen minden tekintetben kifogástalan áruhoz juthat.

A nagy tőke előnyeit biztositja másodsorban a szükös hitellel biró iparosnak a szövetkezet, amennyiben nem kell várnia, mig készitményeire vevőt talál, mert a szövetkezet az árura elkészülte után minden kamat nélkül 70—75 % előleget ad.

Régen szükségét érezték már a türhetetlenné vált ipari viszonyok változásának butorkészitő iparosaink, de irányitás nélkül nem találhatták meg a változtatás módját. A mult évben azután *dr. Warhanek Ferenc* ipartestületi jegyző vette kezébe ügyüket, aki az Orsz. Közp. Hitelszöv. illetve annak agilis igazi főnöke Gedeon András révén a szövetkezet közvetett állami támogatását kijárta a szövetkezet megalakulását lehetővé tette.

A szövetkezetnek állandó 70 ezer korona hitel áll igy rendelkezésére, amelylyel a legnagyobb szállitásoknak is meg tud felelni. Felette a főfelügyeletet a hitelt nyujtó Orsz. Közp. Hitelszövetkezet sennek megbizottja Gedeon A., ipari főnök gyakorolja, amely felügyelet biztos garancia a szövetkezet felvirágozásához.

Ennek igazolására elégséges azon egyszerü ténykörülmény megemlitése, hogy mióta Gedeon András áll az ipari szövetkezetek élén, csak a butoripar terén 28 oly erős szövetkezet alakult, a mely szövetkezetek rövid néhány év alatt évi két millió koronával redukálták az osztrák butorbehozatalt. A szövetkezetek első dunántuli bázisa lesz Székesfehérvár, amely városnak és kereskedelmi körzetének butorbehozatala eddig egyetlen fővárosi céggtől évi nyolcvanezer koronát tett ki. Még sokkal nagyobb az az összeg, amelyet eddig Bécsnek fizettünk többnyire silány árukért.

A mult szombati megalakulásnál Kurcz Hugó szövetkezeti ipari felügyelő, központi kiküldött lelkes szavakban vázolta a szövetkezet nagy szociális előnyeit, a magyar ipar fejlesztése terén elérhető eredményeit és szakszerü felvilágositásaival megnyugtatta a szövetkezet tagjait afelől, hogy sorsukat minden tekintetben hozzáértő egyének kezeiben láthatják. Ezután az első megrendelésnél 15000 korona értékü munkát osztott szét.

Tudomásunk szerint a szövetkezet a legegyszerübb és legkényesebb igényeknek is minden tekintetben meg tud felelni.

Az árucsarnok két hét mulva fog megnyilni a Csöppentzky Mihály ügyvéd Kossuth-utcai házában, aki tekintettel a nemes célra, házának egész földszintjét átalakittatta és olcsó áron olyan üzlethelyiséget bocsátott a szövetkezet rendelkezésére, amelyhez hasonló városunkban alig akad.

Lapunk a szövetkezésnek mindig lelkes támogatója, nagy örömmel látja városunk ezen uj intézményét és felhivja ugy a vásárló közönséget, mint az állami és egyéb közhatóságokat, hogy támogatásukkal, rendeléseikkel legyenek segitségére kisiparosaink vállalkozásának.

Lázban.

— Történet az idegen légióból. —

— *A „Fejérmegyei Napló" eredeti tárcája.* —

Amikor ez az eset történt, Dayán kényszermunkásokat őriztem.

Egy nap a rabkórházba voltam vezényelve őrségre. Néhány kényszermunkás feküdt itt tifuszban és sárgalázban, volt azonkivül néhány katonai rab is: ezekre kellett felügyelni.

Egy kényszermunkás Eugen Károly, ez már napok óta agóniában feküdt, sem életjelt nem adott magáról, sem táplálékot nem vett magához. Az orvos keményen meghagyta, hogy vigyázzunk reá.

Éjjel volt, egy óra. Én és egy társam, akivel együtt voltam ide kivezényelve, félálmosan henteregtünk a szoba padlójára leteritett pokrócainkon, mikor mély hörgés hallatszott a szoba belsejéből, ahol a nagybeteg rab feküdt.

Ijedten, süket nyögéssel jajdult fel az most, eszméleténél volt és felült az ágyában. Álmosan nézett körül a szobában romlott szemeivel és nem tudta megérteni, hogy kerülhetett ő ide. Töprengeni kezd, kinjában össze-vissza gyurja kezei között a vánkost, paralitikus agya nem képes többé felfogni gondolatait, csak érez és azt tudja, hogy fáj. Szokatlannak tünik fel előtte ez a méla csend, — miért? — Ezen töpreng, ezt nem birja sehogysem megérteni. És itt több ember is alszik . . . vagy halottak? Talán ő is halott? „Nem!" meggyőződik róla és torkából még egyszer egy rettenetes bődület hangzik és ezt kiáltozza:

— Élek! Élek!

A gondolatoknak és a következtetésnek valami halvány világa kezd most derengeni az agyában. Megértette saját magát abból az ijesztő csendességből, amely ebben az időben uralkodott a nagy kórteremben.

— Sötétség van.

Ebben az ijesztő és méla csendben, ebben a sötétben zürzavaros gondolataiban hirtelen az a sejtelem ülepedett le, hogy meg fog halni. Rettenetes fájdalmak lepik meg, idegeinek e tulerőltetése következtében. Felkelne, de nincs erő, visszadől erőtlenül az ágypárnákra s közben valami nyöszörgő, állati hangokat hallat: bug és slkitoz. Küzd magával, mint a vergődő fenevad, mely végső perceit éli. Szeretne kitörni, még erősebben mint eddig, de rettenetes fájdalma szinte összezsugoritja tagjait és nem engedi mozogni. Sokáig fekszik igy, de eszméleténél van, érez, a hogy a rettentő láz érezni engedi. Az élethez, a mozgáshoz való ösztönszerü ragaszkodásából megérzi, hogy a nagy és döntő pillanat elérkezett. S ahogy igy fekszik, mozdulatlanul, homályos töprengések közepette, kiszélesedik lelkében a kép, melynek a nézésébe belemeredtek szemei: lát valami titokzatosat, valami ijesztőt . . . Sipoló hangok szállnak fel a torkából és rekedten beszél:

— Az utolsó . . .

A társam oda ment hozzá s a mellette levő asztalkára helyezte az éjjeli lámpát, aztán hideg vizes ruhával törülgetni kezdte a beteg lázas, forró arcát.

— Lázad van szegény Hardy.

A beteg e pillanatban rettenetes lelkifájdalmakat érzett és szokatlanul tiszta öntudattal beszélt.

— Érzem, hogy meghalok Oscár . . . te a jó öreg legioner, te leszel itt mellettem a tanum, hogy tiszta lelkiismerettel haltam meg . . . Óh most tisztán látom magam előtt a multat szegény Claire, ő épen ugy érzi e kinokat mint én . . . bár reá nézve jobb, hogy nem lát . . . Óh hidd el Oscár, hogy jobb!!

A börtönfelügyelő bejött e zajra, hogy csen-

Sövegjártó János

Hazai és Rumburgi vászon áruháza. Szfehérvár, Barátok épülete, AZELŐTT: Özv. HANEL ANTALNÉ. Ágy és asztalnemüek, Franczia batiszt, Angol Zephyr, Szines és fehér ruha vásznak a legolcsóbb szabott árakon. Ugyanitt tanuló fiu felvétetik.

Mai napunk 6 oldal.

00000487

A kolera.

A múlt év őszén állandó rettegésben tartotta megyénket és városunkat a kolerától való félelem. Az emberiség ezen évezredes ellenségével szemben egy fegyverünk van: *a tudás*. Ismerni azokat a védelmi eszközöket, amelyekkel a kórnak utjába állhatunk. Ezért kértük fel városunk főorvosát: *Bierbauer Viktor drt*, hogy ismertesse meg lapunk olvasóival a kolera mibenlétét s az eszközöket, a melyekkel ellene védekezhetünk.

A főorvos ur hosszabb közlemény-sorozatát a következő, lapunk szerkesztőjéhez intézett sorokkal kezdi:

Kedves Barátom!

A határaink körül ólálkodó, félelmesen pusztító kórról, a koleráról szó esvén köztünk, fölkértél, irnék e kórról becses lapodnak. Miután egy rendkivül fontos közérdekről van szó, ebbeli óhajodnak szivesen teszek eleget, arra kérve, hogy folytatólagosan megjelenendő lapszámaidban néhány hasábon adj helyet soraimnak.

Magam kolerát keveset láttam. Legutóbb itt Székesfehérvárott. Itt szállottam vele szembe. Három koleraeset volt a Major-utcában 1893-ban, ezek közül egy elhalt, 2 meggyógyult. Dr. Major nem volt itthon s nekem mint a főorvost helyettesitőnek jelentette dr. Trummer az esetet. A családfő fuvaros ember volt s utközben lovait itatva a Dunából, maga is ivott s igy hozta meg a kórt hozzánk. Ő utána két családtagja betegült meg. A budapesti bakteriologiai intézet állapitotta meg a kórt. A mostani primitiv járványkórház sem állt még akkor rendelkezésre s igy nem volt egyéb teendő, mint hogy a beteg házát elzárattam a közlekedéstől. A ház két utcára szólott s folyton őriztetni kellett. Akkor kákából font gyékényes kocsiban árulták a vöröshagymát a Simor-téren, két ilyen kocsit vitettem el, s egyik utca részről az egyik kocsi, a másik utca részről a másik kocsi volt felállitva, ezekben tanyázott 10 napig 3—3 rendőr (hajdu).

Se ki, se be nem járhatott senki, csak dr. Trummer a kezelő és én a hazajött dr. Majorral. A fertőző csirákat hozó családfő elhalván, azt ismét dr. Trummer boncolta a feltámadási temető hullaházában. Ezen kolera esetek voltak az utolsók, melyeket láttam.

Ha az akkori primitiv védekező eszközeinkkel célt tudtunk érni s a kór tovaterjedését megtudtuk akadályozni, azon hitben vagyok, hogy most is utját vághatjuk, ha — a mitől Isten mentsen — ellátogatna hozzánk ez a szörnyű rém. Csak egy utcától borzadok, ha ott ütné fel a vész a fejét, ez lenne reánk veszedelem. Talán magad is reátalálsz minden különös gondolkodás nélkül. (Persze az Ősz-utca. Szerk.)

Miután mint fent irtam, valami nagy kiterjedésü, közvetlen tapasztalatom látott koleráról nincs, kénytelen vagyok dr. id. Liebermann Leó egyetemi tanár ur nyomán, az ő művének felhasználása mellett irni a koleráról.

Kész híved

dr. Bierbauer Viktor,
főorvos.

A koleráról.

1. A kolera kórtana.

A kolera okozója egy hasadó gomba, a vibrio kölera, a mely alakja után (vessző alaku) Commabacillusnak neveztetik. A szájon keresztül fertőz, annyiból gyatra erejü, mert a szárazság, a napfény, a meleg, az enyhe sav stb. igen hamar elöli. Szenny, piszok, árnyék, nedvesség, enyhe meleg neveli, szaporitja stb. — 1883-ban Németország dr. Koch Róbert vezetése alatt egy orvosi expediciót küldött ki Egyptomba és Indiába a kolera tanulmányozására. Ezután nemsokára utána ment egy francia expedició Pasteur vezetése alatt s Egyptomban együtt is müködtek.

Lieberman megemliti előadásaiban azt is, hogy 1854-ben Pacini flórenci tanár a kolerások ürülékeiben élénken mozgó vibriok milliárdjaira akadt. Ezen feljegyzései azonban feledésbe mentek. Ezen jegyzetek dacára Commabacillus feltalálása csakis Koch érdeme lehet, mert ezen baktériumokat minden kolerahullában feltalálta. Az is igaz, hogy 1854 óta 1883-ig a mykroskop munkaképessége, nagyitási mekkorasága óriásilag haladt előre.

Koch leleteit és véleményét megerősitették mások vizsgálatai is, (Kalkutta, Toulon, Páris, Nápoly stb.) Koch Indiában egy vizmedencében is megtalálta a baktériumot s e vizmedence sok koleramegbetegedést is okozott. Nem akarok bővebben foglalkozni ily vizmedencék leirásaival, csak annyit akarok megjegyezni, hogy a leirások szerint e vizmedencék nagy szerepet játszottak (talán még most is) abban, hogy a kolera Indiában állandó. A német komissió szerint a benszülöttek ezekbe bocsájtják ürülékeiket, itt mossák ruháikat, ezekben fürödnek és ezekből isznak.

Ezen állitások beigazolva vannak. Beigazolva van az is, hogy a kolerabaktériumok csakis a béltartalomban és a bél falában vannak, egyéb szervekben vagy vérben egyáltalán fel nem találhatók; a hányadékban is csak igen ritkán. A gyomorsav a bejutott baktériumokat hamar lönkre teheti. Kolera vibrió (kétség nélkül) csakis az igazi ázsiai koleránál található meg, tehát még a „kolera nostrasnál" sem, sem semmiféle más betegségnél. A „kolera nostras" tünetei teljesen ugyanazok, mint a rendes koleráé, de kolera bacillus benne nincs s igy nem is fertőző.

Dr. Koch Róbert a Berlinben megtartott kolera-konferencián tartott beszámolójában úgy nyilatkozott, hogy a fentemlitett indiai vizmedencében is megtalálta a kolera vibriót, de csak ezen egy esetben. Azóta a vizsgálat metodikája nagyban fejlődött, számtalan esetben kimutatható a kolerával fertőzött helyeknek ivóvizében, kutvizében, tó- és folyóinak vizeiben is, mint az őszszel és a télen a Duna vizében is (most már nem.)

Ezek elősorolása után pontossággal állitható az, hogy a kommabacillus csakis az ázsiai koleránál található (kolera vibrio) és ha feltaláltuk, — állandó összefüggése van a kolerával — elegendő a kolera kórismézésére. Voltak azonban kétkedők, akik ezen baktériumok kórokozó voltában kevéssé hittek s azt állitották, hogy a vibrió ezen betegségnél előfordul ugyan, de nem szükségkép okozója a kórnak, lehet e kórnak esetleg ártatlan kisérője is — s a kórokozót még nem sikerült láthatóvá tenni.

Ezt a kivánt szigoru bizonyitást az állatkisérletek, valamint a laboratóriumokban a kisérletezőknek tiszta kolerabaktérium tenyészetekkel való véletlen fertőzése igen hamar meghozták.

Lieberman leirja a leghiresebb kisérletek egyikét. Prof. Pettenkofer és asszistense 1892-ben a müncheni orvos-egyesületen be akarván bizonyitani teoriájukat, hogy a koleravibrio egymaga nem elegendő a kolera előidézésére, hanem más hatásnak is kell még közreműködnie, szódabikarbonikát vettek be, gyomorsavuk közömbösitésére s azután tiszta koleratenyészetet ittak a jelenlevő orvosok előtt. Mig Pettenkofer egy óriási hasmenés árán szabadult, addig Emerich asszistens még azon éjjel sulyos kolerába esett s Ziemsen tanár a nagy életveszélyben levő kisérletező urat alig volt képes a életnek megmenteni. Szerencséjök

---

desitük le a paralitikust. A többi betegek nem tudnak pihenni, aztán egy kényszermunkás rabbal minek annyit teketóriázni.

A haldokló elmosolyogta magát és mélyen sóhajtotta:

— No, nem sokára . . .

Csak az a szegény Claire, az a jó, áldott teremtés, az ő sorsa bántja lelkét. Ehen fog elpusztulni a kis gyermekkel együtt. Azzal a kedves édes gyermekkel . . .

Hardy most már lázálmában beszélt s valami olyasfélét hajtogatott, hogy gazság, alávalóság igy kinozni őt. Gyilkolt, óh igen! ezt beismeri, sohasem tagadta, de milyen másképen lett volna az egész, ha akkor a guillotine végez vele . . .

Összeszedte minden erejét és kiáltani kezdett:

— Ide katonák, kötözzetek meg!

Az alvó betegek közül nehány felriadt a szörnyü kiabálásra és szidták a haldoklót, az pedig folytatta:

— Egyik gyönyörü szép tavaszi estén, mikor a Doubs folyó mellett sétáltam . . .

Itt érthetetlenné kezdett válni a beszédje s hadarva lökte ki magából a szavakat.

Ha ő ezt a titkot, elmondja, azzal mitsem használ . . . A gyilkos, aki miatt ő itt szenved, már rég nem él . . . Az ő apja, az a vén gazember . . . bár nyugtassa meg az Isten . . . No igen az embernek a szüleivel szemben kötelességei vannak és e kötelességek nem ritkán olyan természetüek, hogy az embernek vesztét okozzák . . . Az ő apja volt a rablógyilkos, no igen azt is tudták, a legtöbben gyanakodtak is ő, mégis nyakába vette a dolgot. A vén rabló a mar, kába nevetett . . . Persze, az természetes dolog, hogy nem igy kellett volna csinálni! Mikor aztán meghalt, ő sokszor állittatta, hogy ő tulajdonképen nem más, mint médium, ő ártatlan a rablógyilkosság vádjában, de a biróság, aki előtt a reviziót kérte, mindezt csak naiv mesének nyilvánitotta. Igy senyvedt ő emberfeletti kinjaival, az ő jóságának és szeretetének ez lett a bére!

— Te Oszkár, édes, drága barátom, itt vagy ugy-e?

Az öreg legioner fölébe hajolt és hideg kezét a haldokló lázas homlokára tette.

— Itt vagyok Hardy, itt vagyok melletted, én nem hagylak el — mondotta vontatottan a vén katona.

— Milyen jó hüs a kezed . . . Óh szinte érzem, hogy könnyebbülök . . . Vagy nem vagy itt? (kiáltott) Oszkár öreg barátom te!

Az öreg katona még egyszer mondta:

— Itt vagyok Hardy, itt melletted, itt ülök az ágyad szélén.

A kényszermunkás felemelte fejét.

— Te volnál? Eh! mindegy . . . te, nekem fel kell tárnom ezt a titkot, mert amig el nem mondtam, én nem tudok meghalni.

Révedező szemeivel megtörten nézett körül.

— Nem látlak már barátom; a szemeimre sürü fekete fátyol van huzva . . . De óh mégis, talán te volnál?

A vén katona elsirta magát, a beteg pedig aléltan megtörten nézett felfelé. Halkan folytatta:

— Óh érzem mégis öreg Oszkárom, hogy te vagy itt. Hallom a hangodat, most tisztán hallom. Azt mondod . . . Na jó folytassuk: Mind elmentek hazulról, csak én magam maradtam otthon. Ezen a napon szegény jó Claire beteges volt és nem akartam zaklatni — „Majd holnap!" — gondoltam . . . és én nem láttam többet, nem a drága angyalomat, sem azt az ártatlan kis porontyot, aki apa és név nélkül pusztul majd el ott faubourg-i bódéban . . . Madam Vaincle kincseit és drágaságait még sem tudta magához keriteni. . . . Ugye Oszkár én jó fiu vagyok?? És ez nekem vérbeli kötelességem volt: egy aggastyánról könnyü elháritani a gyanut, bár a szomszédok és az ismerősök, még Claire is beigazolták, hogy én nem ismertem, soha nem is láttam Madam Vaincle-t. Én makacsul azt mondtam: én vagyok a gyilkos. És egy csodálatos mesével rávilágitottam az esetre. Olyan szinben tüntettem fel a dolgot, hogy szinte semmi kétség sem forgott fenn többé, hogy én vagyok a gyilkos. Jól tudtam, hogy alávalóság volt saját magammal szemben, amit cselekedtem, de ezt az én lelkiismeretem olyan sürgős kötelességnek tartotta, amely kötelesség előtt minden más elnémult . . .

A beteg életereje lassan fogyni kezdett. Kifogyott a lélekzetből. Hosszu szünet állt be. Összeszedte minden erejét és kiáltozott:

— Oszkár! Oszkár!

A vén katona megfogta a kezét.

A beteg ijedten nézett reá, de nem tudta kivenni a körvonalait, nem ismerte meg.

Lassan és sugva beszélt:

— Oszkár, te sirsz? Ugy hallom, mintha valaki hangosan zokogna itt a közelben.

A vén katona gyengéden simogatta.

— De én ugy hallom . . . vagy csoda történt? Claire? (Felnikoltott). Tulajdonképen azt sem tudom, éjjel van-e vagy nappal? Vagy örök éjszaka volna? Érzek én?

00000488

A kolera.

A mult év őszén állandó rettegésben tartotta megyénket és városunkat a kolerától való félelem. Az emberiség ezen évezredes ellenségével szemben egy fegyverünk van: *a tudás*. Ismerni azokat a védelmi eszközöket, amelyekkel a kórnak útjába állhatunk. Ezért kértük fel városunk főorvosát: *Bierbauer Viktor dr.*, hogy ismertesse meg lapunk olvasóival a kolera mibenlétét s az eszközöket, a melyekkel ellene védekezhetünk.

A főorvos ur hosszabb közleménysorozatát a következő, lapunk szerkesztőjéhez intézett sorokkal kezdi:

Kedves Barátom!

A határaink körül ólálkodó, félelmesen pusztító kórról, a koleráról szó esvén köztünk, fölkértél, irnék e kórról becses lapodnak. Miután egy rendkivül fontos közérdekről van szó, ebbeli óhajodnak szivesen teszek eleget, arra kérve, hogy folytatólagosan megjelenendő lapszámaidban néhány hasábon adj helyet soraimnak.

Magam kolerát keveset láttam. Legutóbb itt Székesfehérvárott. Itt szállottam vele szembe. Három koleraeset volt a Major-utcában 1893-ban, ezek közül egy elhalt, 2 meggyógyult. Dr. Major nem volt itthon s nekem mint a főorvost helyettesitőnek jelentette dr. Trummer az esetet. A családfő fuvaros ember volt s utközben lovait itatva a Dunából, maga is ivott s igy hozta meg a kórt hozzánk. Ő utána két családtagja betegült meg. A budapesti bakteriologiai intézet állapitotta meg a kórt. A mostani primitiv járványkórház sem állt még akkor rendelkezésre s igy nem volt egyéb teendő, mint hogy a beteg házát elzárattam a közlekedéstől. A ház két utcára szólott s folyton őriztetni kellett. Akkor kákából font gyékényes kocsiban árulták a vöröshagymát a Simortéren, két ilyen kocsit vitettem el, s egyik utca részről az egyik kocsi, a másik utca részről a másik kocsi volt felállitva, ezekben tanyázott 10 napig 3—3 rendőr (hajdu).

Se ki, se be nem járhatott senki, csak dr. Trummer a kezelő és én a hazajött dr. Majorral. A fertőző csirákat hozó családfő elhalván, azt ismét dr. Trummer boncolta a feltámadási temető hullaházában. Ezen kolera esetek voltak az utolsók, melyeket láttam.

Ha az akkori primitiv védekező eszközeinkkel célt tudtunk érni s a kór tovaterjedését megtudtuk akadályozni, azon hitben vagyok, hogy most is utját vágnátjuk, ha — a mitől Isten mentsen — ellátogatna hozzánk ez a szörnyü rém. Csak egy utcától borzadok, ha ott ütné fel a vész a fejét, ez lenne reánk veszedelem. Talán magad is reátalálsz minden különös gondolkodás nélkül. (Persze az Ősz-utca. Szerk.)

Miután mint fent irtam, valami nagy kiterjedésü, közvetlen tapasztalatom látott koleráról nincs, kénytelen vagyok dr. id. Liebermann Leó egyetemi tanár ur nyomán, az ő művének felhasználása mellett irni a koleráról.

Kész hived

dr. Bierbauer Viktor,
főorvos.

A koleráról.

1. A kolera kórtana.

A kolera okozója egy hasadó gomba, a vibrio kölera, a mely alakja után (vessző alaku) Commabacillusnak neveztetik. A szájon keresztül fertőz, annyiból gyatra erejü, mert a szárazság, a napfény, a meleg, az enyhe sav stb. igen hamar elöli. Szenny, piszok, árnyék, nedvesség, enyhe meleg neveli, szaporitja stb. — 1883-ban Németország dr. Koch Róbert vezetése alatt egy orvosi expediciót küldött ki Egyptomba és Indiába a kolera tanulmányozására. Ezután nemsokára utána ment egy francia expedició Pasteur vezetése alatt s Egyptomban együtt is működtek.

Lieberman megemliti előadásaiban azt is, hogy 1854-ben Pacini flórenci tanár a kolerások ürülékeiben élénken mozgó vibriok milliárdjaira akadt. Ezen feljegyzései azonban feledésbe mentek. Ezen jegyzetek dacára Commabacillus feltalálása csakis Koch érdeme lehet, mert ezen baktériumokat minden kolerahullában feltalálta. Az is igaz, hogy 1854 óta 1883-ig a mykroskop munkaképessége, nagyitási mekkorasága óriásilag haladt előre.

Koch leleteit és véleményét megerősitették mások vizsgálatai is, (Kalkutta, Toulon, Páris, Nápoly stb.) Koch Indiában egy vizmedencében is megtalálta a baktériumot s e vizmedence sok koleramegbetegedést is okozott. Nem akarok bővebben foglalkozni ily vizmedencék leirásaival, csak annyit akarok megjegyezni, hogy a leirások szerint e vizmedencék nagy szerepet játszottak (talán még most is) abban, hogy a kolera Indiában állandó. A német komissió szerint a benszülöttek ezekbe bocsájtják ürülékeiket, itt mossák ruháikat, ezekben fürödnek és ezekből isznak.

Ezen állitások beigazolva vannak. Beigazolva van az is, hogy a kolerabaktériumok csakis a bélhártalomban és a bél falában vannak, egyéb szervekben vagy vérben egyáltalán fel nem találhatók; a hányadékban is csak igen ritkán. A gyomorsav a bejutott baktériumokat hamar tönkre teheti. Kolera vibrió (kétség nélkül) csakis az igazi ázsiai koleránál található meg, tehát még a „kolera nostrasnál" sem, sem semmiféle más betegségnél. A „kolera nostras" tünetei teljesen ugyanazok, mint a rendes koleráé, de kolera bacillus benne nincs s igy nem is fertőző.

Dr. Koch Róbert a Berlinben megtartott kolera-konferencián tartott beszámolójában úgy nyilatkozott, hogy a fentemlitett indiai vizmedencében is megtalálta a kolera vibriót, de csak ezen egy esetben. Azóta a vizsgálat metodikája nagyban fejlődött, számtalan esetben kimutatható a kolerával fertőzött helyeknek ivóvizében, kutvizében, tó- és folyóinak vizeiben is, mint az ősszel és a télen a Duna vizében is (most már nem.)

Ezek elősorolása után pontossággal állitható az, hogy a kommabacillus csakis az ázsiai koleránál található (kolera vibrio) és ha feltaláltuk, — állandó összefüggése van a kolerával — elegendő a kolera kórismézésére. Voltak azonban kétkedők, akik ezen baktériumok kórokozó voltában kevéssé hittek s azt állitották, hogy a vibrió ezen betegségnél előfordul ugyan, de nem szükségkép okozója a kórnak, lehet e kórnak esetleg ártatlan kisérője is — s a kórokozót még nem sikerült láthatóvá tenni.

Ezt a kivánt szigoru bizonyitást az állatkisérletek, valamint a laboratóriumokban a kisérletezőknek tiszta kolerabaktérium tenyészetekkel való véletlen fertőzése igen hamar meghozták.

Lieberman leirja a leghiresebb kisérletek egyikét. Prof. Pettenkofer és asszistense 1892-ben a müncheni orvos-egyesületen be akarván bizonyitani teoriájukat, hogy a koleravibrio egymaga nem elegendő a kolera előidézésére, hanem más hatásnak is kell még közreműködnie, szódabikarbonikát vettek be, gyomorsavuk közömbösitésére s azután tiszta koleratenyészetet ittak a jelenlevő orvosok előtt. Mig Pettenkofer egy óriási hasmenés árán szabadult, addig Emerich asszistens még azon éjjel sulyos kolerába esett s Ziemsen tanár a nagy életveszélyben levő kisérletező urat alig volt képes az életnek megmenteni. Szerencséjök

---

desitük le a paralitikust. A többi betegek nem tudnak pihenni, aztán egy kényszermunkás rabbal minek annyit teketóriázni.

A haldokló elmosolyogta magát és mélyen sóhajtotta:

— No, nem sokára . . .

Csak az a szegény Claire, az a jó, áldott teremtés, az ő sorsa bántja lelkét. Ehen fog elpusztulni a kis gyermekkel együtt. Azzal a kedves édes gyermekkel . . .

Hardy most már lázálmában beszélt s valami olyasfélét hajtogatott, hogy gazság, alávalóság igy kinozni őt. Gyilkolt, óh igen! ezt beismeri, sohasem tagadta, de milyen másképen lett volna az egész, ha akkor a guillotine végez vele . . .

Összeszedte minden erejét és kiáltani kezdett:

— Ide katonák, kötözzetek meg!

Az alvó betegek közül nehány felriadt a szörnyü kiabálásra és szidták a haldoklót, az pedig folytatta:

— Egyik gyönyörü szép tavaszi estén, mikor a Doubs folyó mellett sétáltam . . .

Itt érthetetlenné kezdett válni a beszédje s hadarva lökte ki magából a szavakat.

Ha ő ezt a titkot, elmondja, azzal mitsem használ . . . A gyilkos, aki miatt ő itt szenved, már rég nem él . . . Az ő apja, az a vén gazember . . . bár nyugtassa meg az Isten . . . No igen az embernek a szüleivel szemben kötelességei vannak és e kötelességek nem ritkán olyan természetüek, hogy az embernek vesztét okozzák . . . Az ő apja volt a rablógyilkos, no igen azt is tudták, a legtöbben gyanakodtak is ő, mégis nyakába vette a dolgot. A vén rabló a már, kába nevetett . . . Persze, az természetes dolog, hogy nem igy kellett volna csinálni! Mikor aztán meghalt, ő sokszor állittatta, hogy ő tulajdonképen nem más, mint médium, ő ártatlan a rablógyilkosság vádjában, de a biróság, aki előtt a reviziót kérte, mindezt csak naiv mesének nyilvánitotta. Igy senyvedt ő emberfeleti kinjaival, az ő jóságának és szeretetének ez lett a bére!

— Te Oszkár, édes, drága barátom, itt vagy ugy-e?

Az öreg legioner fölébe hajolt és hideg kezét a haldokló lázas homlokára tette.

— Itt vagyok Hardy, itt vagyok melletted, én nem hagylak el — mondotta vontatottan a vén katona.

— Milyen jó hüs a kezed . . . Óh szinte érzem, hogy könnyebbülök . . . Vagy nem vagy itt? (kiáltott) Oszkár öreg barátom te!

Az öreg katona még egyszer mondta:

— Itt vagyok Hardy, itt melletted, itt ülök az ágyad szélén.

A kényszermunkás felemelte fejét.

— Te volnál? Eh! mindegy . . . te, nekem fel kell tárnom ezt a titkot, mert amig el nem mondtam, én nem tudok meghalni.

Révedező szemeivel megtörten nézett körül.

— Nem látlak már barátom; a szemeimre sürü fekete fátyol van huzva . . . De óh mégis, talán te volnál?

A vén katona elsirta magát, a beteg pedig aléltan megtörten nézett felfelé. Halkan folytatta:

— Óh érzem mégis öreg Oszkárom, hogy te vagy itt. Hallom a hangodat, most tisztán hallom. Azt mondod . . . Na jó folytassuk: Mind elmentek hazulról, csak én magam maradtam otthon. Ezen a napon szegény jó Claire beteges volt és nem akartam zaklatni — „Majd holnap!" — gondoltam . . . és én nem láttam többet, nem a drága angyalomat, sem azt az ártatlan kis porontyot, aki apa és név nélkül pusztul majd el ott faubourg-i bódéban . . . Madam Vaincle kincseit és drágaságait még sem tudta magához keriteni. . . . Ugye Oszkár én jó fiu vagyok?? És ez nekem vérbeli kötelességem volt: egy aggastyánról könnyü elháritani a gyanut, bár a szomszédok és az ismerősök, még Claire is beigazolták, hogy én nem ismertem, soha nem is láttam Madam Vaincle-t. Én makacsul azt mondtam: én vagyok a gyilkos. És egy csodálatos mesével rávilágitottam az esetre. Olyan szinben tüntettem fel a dolgot, hogy szinte semmi kétség sem forgott fenn többé, hogy én vagyok a gyilkos. Jól tudtam, hogy alávalóság volt saját magammal szemben, amit cselekedtem, de ezt az én lelkiismeretem olyan sürgős kötelességnek tartotta, amely kötelesség előtt minden más elnémult . . .

A beteg élete erje lassan fogyni kezdett. Kifogyott a lélekzetből. Hosszu szünet állt be. Összeszedte minden erejét és kiáltozott:

— Oszkár! Oszkár!

A vén katona megfogta a kezét.

A beteg ijedten nézett reá, de nem tudta kivenni a körvonalait, nem ismerte meg.

Lassan és súgva beszélt:

— Oszkár, te sirsz? Ugy hallom, mintha valaki hangosan zokogna itt a közelben.

A vén katona gyengéden simogatta.

— De én ugy hallom . . . vagy csoda történt? Claire? (Felsikoltott). Tulajdonképen azt sem tudom, éjjel van-e vagy nappal? Vagy örök éjszaka volna? Érzek én?

00000490

és szerencséje csak az volt, hogy Koch Róbert — élve a gyanuperrel, mi célra kérnek kolera tenyészetet — kevésbbé virulens, azaz régi és nem friss kulturát küldött nekik. Különben is számosak a véletlenségből és vigyázatlanságból származó fertőzések a kolera laboratoriumokban ezen tenyészetekkel. Egyik másik ily fertőzés sulyos kolerát is idézett elő.

Ezekből következik, hogy a kolera fertőzés okozója a koleravibro, kolerabacillus, a kómma bacillus. Pettenkofer, Emmerich stb. véleményei mind halomra dőltek a kisérletek halmazataival szemben. Buchner teoriáját sem fejtegeti bőven Liebermann. Guber teoriáját emlitésre méltónak tartja t. i. azt, hogy koleravibrok oly ember béltartalmában is találhatók esetleg, akik nem betegedtek meg kolerában, (bacillus gazdák, bacillus hordozók) vagy esetleg csak kolera diarrhoeban szenvednek. Vannak azonban némely fertőző betegségekre kevésbbé fogékony, mondjuk immunis egyének is. Vannak egyének, akik bizonyos türelemmel vannak egyes mérgek iránt s találunk olyan egyéneket, akik ellenszenvvel viseltetnek a kevésbbé mérges, talán teljesen ártalmatlan dolgok iránt is. Ismerek egy itteni urat, aki a rákleves szagától már heves gyomor bélhurutot kap, ismerek egy másikat, a ki csak pár szem eper után hetekig tartó csallán kiütésben szenved, stb. stb. Ezen példákat a könnyebb megértésre hoztam fel.

UJDONSÁGOK.

— **Esküvő.** Ifj. Liebhart János épitész, id. Liebhardt János posta felügyelő fia ma d. u. 5 órakor vezette oltárhoz a rádei kastély kápolnában nagysági és nemescsói Saághy Lajos uradalmi főerdész és neje Unger Teréz kedves leányát Bözsikét. (Minden külön értesités helyett.)

— **Eljegyzés.** Szabó István helybeli tanitó, eljegyezte Deák Etelkát, Deák Ferenc városi végrehajtó bájos leányát, a helybeli női Mária-kongregáció tagját.

— **Szabadságra.** Hrabovszky Aurél kir. ügyész f. hó 26-án 4 heti szabadságra Rohitsba utazott.

Rexa Dezső vármegyei főlevéltárnok f. hó 29-én kezdi meg 6 hétre terjedő szabadságát.

— **Vizvezeték.** Kern Lóbert vállalkozó, ma a vizvezetéki munkálatokhoz 1000 korona értékü csövet szállitott. A kilátás szerint a vizivárosban már a jövő hó vége felé megkezdik a csőlerakást.

— **Bory Jenő sikerei.** Városunk fényes tehetségü szobrászművésze, aki az épitészet és festészet terén is nem a közönséges babérokkal ékeskedik, gyorsan halad a sikerek lépcsőin fölfelé. Budapesti műterme tele van szebbnél-szebb uj alkotásokkal, a melyek közül különösen feltünő Gelléri Szabó Jánosnak, a jótékony budapesti nagyurnak gyönyörü siremléke (a jótevés géniusza két kis gyermeket ölel magához). Pompás alkotás Pajzs Gyula dr. orsz. képviselő nagyszabásu családi sirboltja, a melyet a rácalmási temetőben állitanak fel: egy kálvária a fölfeszitett Krisztussal, körülötte árkádok pompás reliefekkel. Ott van még a Teleky, a Rakovszky család siremléke, mind ujabbak, az utolsó év alkotásai. Az országos magyar képzőművészeti tanács a minap határozván Ferenczy István emlékére alapitott pályadij fölött, a kétezer kor. pályadijat egyhangulag Bory Jenőnek itélte oda. Bory Jenő erre a pályadijra két uj szobormüvével pályázott: egy mater dolorosával, a mely Philipp István főgimn. tanár édesanyjának siremlékét disziti és egy karrarai márványból faragott ébredő leány szoborral. Mint legujabb sikerét, őszinte örömmel jelezzük, hogy tegnap kapott megbizást Batthyány Lajos grófnak az első magyar miszterelnöknek a bronzszobrára. A szobor, mely első szobra lesz a tragikus emlékü vértanunak, Ikervárott a Batthyány grófi család parkjának egyik legszebb helyén, sötét fenyvesek árnyában őrzi majd a nagy ember emlékét. A szobor költségeit közadakozásból gyüjtötték össze.

— **Társulati mise.** A Szent István-társulat szent miséjét f. hó 27-én, vasárnap reggel 7 órakor tartja a székesegyházban.

— **A Jánosfutás bérbeadása.** A felparcellázott „Jánosfutás" t f. hó 24-én délelőtt adta bérbe a város, gazdáink nagy érdeklődése mellett. A bérbevenni szándékozók nagyszámban jelentkeztek az árverés szinhelyén s a földért való versenyrekelésükkel igen szép hasznot hajtottak a városnak. Hogy mily fényesen bevált a parcellázás, azt az alábbi számok igen értékelhetően igazolják. A bérlet árakat azonna le kellett fizetni az egyes árverezőknek s igy befolyt összesen **22563 K 60 f.**, a mult esztendőben pedig az egész Jánosfutásért **15826 K** bérösszeget fizettek. A többlet tehát a mult évihez viszonyitva **6795 korona 86 fillér.** És mig tavaly 15826 K-ért 605 hold volt egy tagban bérbeadva, addig az idén csak 589 hold és 867 □ öl, tehát 15 és fél holddal kisebb földért folyt be a 22563 K 60 fillér. Igy tehát érdemes volt parcellázni.

— **Adomány.** Özv. Havranek Jánosné helybeli lakos a tüzoltó testületnek 10 koronát adományozott.

— **Kitüntetett cselédek.** A hü és becsületes munkásság elismerése fejében a földmivelési miniszter 3 székesfehérvári és 7 fejérmegyei gazdasági cselédet diszoklevéllel és 100—100 korona jutalommal tüntetett ki. A derék munkások, akik egy-egy helyen hosszu ideig szolgálták hűségesen, a következők: Harczos István székesfehérvári szőlőmunkás a székesfehérvári ciszterci rendnél 42 év óta, — Orbán Ferenc Beregi György székesfehérvári gazdánál 31 év óta, — Fekete István Knittelhoffer János székesfehérvári gazdánál 31 év óta, — Páfinkás Benedek az érdi uradalomban 52 év óta, — Rácz András a nagyperkátai gazdáknál 32 év óta, — Molnár István juhásszámadó Szluha István alsószentiváni birtokán 43 év óta, — Hamrán Ignác felsőeőrsi Nagy Pál sismándi birtokán 43 év óta, — Frey Márton gróf Zichy János timárpusztai uradalmán 42 év óta, — Kovaloczky János gróf Lamberg Henrik móri gazdaságában 48 év óta, — Szendrey György Lyka Dome pátkai birtokán 43 év óta szolgál megszakitás nélkül.

A kitüntetett munkások részére az aranykeretbe foglalt gyönyörü kiállitásu diszoklevél és a 100—100 korona jutalom ma érkezett le a vármegyeházára.

— **A vármegyei fötenyésztési hármas bizottság** az 1912. évi fedeztetési állomások megállapitása végett, szeptember 14-én ülést tart a vármegyeházán.

— **Kerékpársport.** A Sz-fehérvári Kerékpár Egyesület szept. 3-án délután 3 órakor jubileumi bajnokságot rendez 50 km. távolságon a 2-ős és 27 es km. kövek között. A győztes „Székesfehérvár bajnoka" cimet, aranyérmet, a második nagy ezüst érmet, a harmadik ezüst érmet, a kötelező időn belül érkezők időérmet nyernek. Nevezések Szily László titkár cimére küldendők. Nevezési határidő csütörtök esti értekezleten Lackovits vendéglőben.

— **Elmentek a katonák.** Kétezernyolcszáz emberrel kevesebben vagyunk ősi az városban, mint még egy órával e lap megjelenése előtt. Ma d. u. 6 órakor indult el a 17-ik honvédgyyalogezred a felsőmagyarországi királygyakorlatokra. Az ünnepélyes elvonulás a Vásártérről történt nagyszámu néző közönség jelenlétében. A tisztelgés után a mi kitünő zenekarunk vig magyar indulói mellett vonult le négy utca hosszuságu menetben az ezred a vasutra, ahonnan 85 teherkocsival vitte tovább a gőzmasina. Hétfőn reggelre érnek Munkácsra.

— **A Nap** clarmirozni akarja egész Magyarországot a. maga ügye mellett. Hát ha a véleményekre kiváncsi, mi szivesen mondunk annyit, hogy őszinte szivvel örülünk ennek a piszok lapnak a nyaka kitekergetésén. Őszintén csodálni tudjuk azokat, a kik ezt a szemétdombot naponta végigmustrálják a szemeikkel s azt is őszintén mondjuk, hogy a függetlenségi párt egyéb hibái mellett azzal is rászolgál a maga népszerütlenitésére, mikor a magyar hirlapirodalom eme kloakája mellé odatelepszik könnyeket hullatni. Nem sajtószabadságról van itt szó. A képviselő urak védjék a sajtó-szabadságot ott, a mikor a sajtó igazat beszél — és büntetik érette. Ilyen panasza elég van minden ujságirónak — különösen a vidéken. De mikor egy lap állandóan a hanyagságból, a ferditésből, a mások gyalázásából él, a melynek megvadult radikalizmussa valósággal bomlasztja, égeti, tiporja a tisztesség idealizmusát; a mikor egy lap abban találja hivtaását, hogy a családok belső tiszta-

---

Élénk gesztusok kiséretében ujra folytatta:

— Mind elmentek sétálni, csak magam maradtam itthon. Ekkor jöttek a csendőrök.

Szivettépő zokogás tört fel a kebléből és ujra kinyögte:

— A csendőrök . . .

Az öreg katona szemei könnyesek lettek. A beteg nagyon elfáradt és megtört szemeivel belebámult a sötétségbe. A lángvörös arcszint fakó halványság kezdte felváltani az arcán. Nyugodtan pihegett s hatalmas tempóban szedte magába a levegőt. A csend kezdett nyomasztóvá válni.

Mikor hallottam, hogy a felügyelő éjjeli körutjáról visszament a lakosztályába, akkor rázártam az őrszoba ajtaját és bementem a haldoklóhoz.

Az ujra beszélni kezdett. Nagyon lassan és rettenetes erőfeszitéssel.

— Most egy kissé látok . . .

Az őrszobában levő erősebb fényü lámpást magammal hoztam, mely a haldokló szemeire nagyobb hatással volt, mint a kórszoba kis lámpájának gyér világossága.

— Hallgass ide Oszkár . . . Egy fontos és az emberi életre kiható dologról . . .

Nagyon izgatott volt és elkapkodta a szavakat.

— Valaki van itten melletted Oszkár? . . .

A vén katona halkan felelte:

— Igen, a másik őr.

— En mindenkit utálok és megvetek Oszkár, mindenki gazember, csak te, te az én régi jó öreg barátom nem vagy az és ha az volnál? . . . Mindegy nekem már! . . . Az emberek? . . . és az igazságtalanság . . . az igazság itt belül van (fáradtan a szivére tette a kezét) és a törvény is . . . Isten igazságos: Ő vele már régen elszámoltam nagyon régen . . . Csendőr az, aki itt van melletted?

— Az őr! mondta a legioner erős hangon, mert a haldokló már nagyon gyengén hallott.

— Várjál . . . jő . . .

Mosolygott és most már nyugodtabban kezdett beszélni. Hangja nagyon mélyről, a láthatatlan agónia mélységiből rezgett.

— Ha te valamikor visszamégy Franciaországba, mert elfog jönni az idő, akkor felkeresed Claire-t és elmondod neki a haldokló Hardynak üzenetét . . .

A haldokló elhallgatott, arca viaszhalvány volt már, a kezei pedig hidegek. Mozdulatlanul küzdött magával és nem tudta lekűzdeni azt a fizikai fájdalmat, ami gyötörte.

A vén katona résztvevően intette, hogy a sok beszéd nagyon kimeriti, majd folytassa holnap.

Hardy a fejét csóválta.

— Holnap? . . . holnap én már nagyon messze vagyok innét . . .

. . . Azt üzenem Clairenek, hogy itt utolsó órámban az Isten előtt bocsánatot kérlem tőle . . . Kérd meg őt a nevemben, mert ah . . . . én nem érdemlek szemrehányást. Ugy cselekedtem, ahogyan egy becsületes embernek cselekednie kell. Sok-sok éve vége van már mindennek, ugy lehet, Claire talán boldog is! Mindegy, ő megfog nekem bocsátani . . . Erre kérlek Oscár öreg barátom! . . .

A haldokló kényszermunkás ismét bezárta szemét és kinosan vonaglott. A gyilkos láz ujra átvette uralmát az agyongyötört ember testén, hogy soha soha fel ne ébredhessen többé . . .

Ágoston Mihály.

00000491

ságába minél több piszkot vigyen bele; a mely lap az utolsó oldalon a kerítő piszkos szerepében paráderz — az a lap nem tiszteletet, nem védelmet, nem irgalmat érdemel, hanem eltiprást, mint a poloskafészek. Egyébiránt örömmel halljuk, hogy a Nap gárdájának oszlófélben van, munkatársai közül legutóbb tiznél több vált ki s menekült patkány módjára a süllyedő hajóról. Most készül már becsukni a boltot a *Világ*, a szabadkőműves otrombaságok lerakodó helye. Bizony egy helyre való a Nap pal.

Cimbalom tanítást elvállal kezdőket és haladókat a Nemzeti zenede tananyaga szerint. Felnőtteket könnyű módon a legrövidebb idő alatt. Özv. Vecsery Lajosné, Walter Anna. Lakik: Budai-út 6. Mihályi ház.

— **A Turmann-ügy.** A Nádor utcai Turmann féle szabóüzlet, miként ismeretes, csődbekerült. Turmann Józsefet hamis bukás, hitelezői csalás miatt a rendőrség letartóztatta s átadta a kir. törvényszék vizsgálóbirójának, aki fentartotta az előzetes letartóztatást. Turmann ügyvédje, dr. Székely Nándor felebbezett, de a kir. törvényszék vádtanácsa is elrendelte Turman Józsefre nézve a vizsgálati fogságot. A letartóztatott szabó és kereskedő időközben kiegyezett hitelezőivel s akkor már azt is beszélték, hogy szabadlábra helyezték Turmannt. Ma érkezett le a helybeli kir. törvényszékhez a kir. itélőtábla végérvényű végzése, mely a vizsgálóbiró és vádtanács egybehangzó határozatot indokainál fogva helybenhagyta. Igy tehát Turmann előzetes letartóztatásban marad egészen a tárgyalásig.

VITA FORRÁS
SÓSKUT VASMEGYE

Biztos gyógyszer: gyomor- és cukorbetegeknek köszvény-, hólyag és vesebetegeknek.

Félpohár VITA-forrás a gyomorégést azonnal megszünteti.

A vállalat tulajdonosa:

„CONSUM" kereskedelmi részvénytársaság

Budapest, VI., Teréz-körut 4. Telefon 10—13.

Kapható: Kovács Pál, Pinkás Zsigmond Fiai, Simon György és Szigethy Testvérek cégeknél.

— **Kolompár Vesó kalandja.** A Lajos telep göndör fürtü szeladonja mezitláb és mély titokzatossággal a füstös ábrázatán sétált tegnap a vásártéren. Az ábrázaton tétovázó mély titokzatosság a horgászokéhoz volt hasonló, a kiknek egy körül forog a gondolatuk:

— Akad-e valami a horogra. Ezen törte a fejét Vesó is. Egyszerre két katonát látott. Melléjük somfordált s elkezdett diszkréten mosolyogni, majd hunyorgatni, ugy, hogy a harmincké foga látszott. A hadfiak érdekesnek találták a rejtelmek férfiát és szóba álltak vele. Kolompár Vesó gyönyörü gyürüket vett elő a zsebéből és csillogtatni kezdte a napfényen. Hozzá csettintett is a nyelvével, hogy ugy e szép? A katonáknak megtetszett az ügy s megkezdték a tárgyalást. Egy kicsit bántotta ugyan a lelkiismeretüket, hogy a Vesó esetleg huncutság utján is juthatott a gyönyörü, szinarany gyürühöz, de hát azért van az ördög, hogy a lélek fölébredt kigyóit tejjel elaltassa. A vásár meglett. A katonák potom egy-két koronáért olyan gyönyörüséghez jutottak, a melyért odahaza a fél falu leányának a szivét megveszik. Kolompár Vesó pedig belült egy korcsmába s a szerelmetes életepárjával, Vesóné leányasszonnyal s olyan pusztitást vittvégbe a litera turában, hogy Trummer Sándor is megirigyelhetné. A katonák pedig a nagy gyönyörködés után egy kis bizalmas kérdésre az egyik ékszerészhez somfordáltak be, megkérdezvén, hogy mennyit érhet meg a gyönyörü drágaság?

— Legalább három hatost — szólt az ékszerész müértőleg — lévén mindakettő hamisitatlan réz.

No iszen feldőlt erre a hadsereg tagjaiban az igazságszeretet. Hát becsapta őket az ördög fajzatja! De nem hagyják a bőrében! Rögtön rendőrért eveztek s Kolompár Vesó öt perc mulva elfelejtette a legujabb nótát, mert a rend embere vette kezelés alá. A menet gyönyörü volt a fő utcán kereszül. Utközben az asszonynak eszébe jutott, hogy egy-két sugni valója volna az ura számára, a mit majd a méltóságos és nagyságos kapitány urnak kellene elmondani, hogy jobban megértse a Vesó ártatlanságát. A rendőr pedig főleg erre vigyázott, hogy az imposztorok össze ne trafikáljanak. Nosza felfortt erre a düh Kolompár Vesóban. A földhöz vágta magát, duettban orditott, mint két sákál, aztán őrült dühvel beleverte a kócos fejét a fiaszterba, hogy a vére csakúgy ömlött, ki. A körülötük csoportosuló bámészkodók szörnyülködve látták a döhöngést, a minek azonban nagyon egyszerü az oka: hatáskeltés, rá lehet fogni — esetleg — a rendőrre a brutalitás, hogy im véresre verte az ártatlan cigányt. Nem használt semmit. Vésó a kapitány úr elé került, a pénzt vissza kellett neki adni, ő meg vissza kapta a gyürüket az ujjaira, azonban a figyelmes büntető biróság nagylelküen karperecről is gonodskodott — a mely azonban nem szinaranyból, sőt még csak szinrézből sincs, hanem durva, kovácsolt, rozsdamarta vasból.

Hát ilyen a világ!

Cukorbetegek olyannyira makacs székrekedési ellen valóságos specifikum a **Ferencz József**-keserüviz. Reggel éhgyomorra adunk 1 decit felmelegitve.

Az igazi Ferencz József-keserüvíz az az összes hashajtó-szereket természetes, erőteljesen oldó ereje folytán tulszárnyalta már. Ezt bizonyitja Cantani tanár a lángeszü kutató is, mikor azt irja, hogy a természetes *„Ferencz József"* keserüviz nemcsak mint könnyü hashajtószer nyilvánitja hatását, hanem lassankint olyannyira javitja a gyomormüködését, hogy teljesen pótolja a karlsbadi vizeket!

— **Vesó botránya.** A rendőrkapitányság Kolompár Vesó helybeli cigányt azért, mert folyó hó 25-én délelőtt a Nádor-utcán részegségében botrányos lármát csapott és ezáltal népcsődületet okozott 5 napi elzárásra itélte.

— **Csavargók.** Józsa Mária sukorói illetőségü cselédleányt csavargásért 2 napi elzárásra és illetőségi helyére toloncolásra itélte a rendőrség. — Ugyanilyen sors érte Németh Pál egyházasradácsi illetőségü napszámost is, akire 10 napi elzárást mért a rendőrség csavargás miatt.

Ne hagyja magát megtéveszteni az antiquáriusok nagyhangu hirdetéseitől, mert azok többnyire régi kiadásokat küldenek, melyek az iskolákban nem használhatók. Uj kiadásu tankönyveket a hivatalos jegyzékek szerint legjobban Klökner Péter udvari könyvkereskedőnél vásárolhat.

— **A jogi vizsgák rendszerváltozása.** A jogi oktatás és vele a jogi vizsgák mai rendjének gyökeres reformja küszöbön áll. Balogh államtitkár már az ankét megtartásakor kijelentette, hogy ezt a kérdést tekinti a kultusztárca legégetőbb s leggyorsabb megoldást kövitelő problémájának. Sőt, hogy a reformterv kivétele még gyorsabban történhessék, — annak rendeleti uton való életbeléptetésére is felhatalmazása lesz. —

Az ügyvédjelölti gyakorlat meghosszabbitására vonatkozó törvényjavaslat már beter jesztetett a képviselőházba. Abból legrövidesen törvény lesz, amely az ügyvédjelölti gyakorlatot két évvel meghoszszabbitja s a gyakorlat megkezdését a doktoratus megszerzésétől teszi függővé. A kiknek tehát jogi vizsgái, (szigorlat, alap államvizsga vagy ügyvédi vizsga) vannak hátra saját érdekükben siessenek, — mert az uj *rendszer az egész vonalon a vizsgák anyagának meglizszerezödését és eddig nem ismert szigorusságot és precizitást hoz majd magával.* E tendencia különben már is érezhető, mert a censorok lépten nyomon fokozódó követelményeket támasztanak a vizsgázóval szemben. — Aki tehát csak teheti fogjon a készüléshez, amelynek egyedül célravezető: időt, fáradságot és költséget megtakarító gyors és biztos módját „A jogi vizsgák letétele" c. munkában (IV. kiadás, — Negyvenedik ezer) találja leirva. Dijmentesen küldi Dr. Dobó, Kolozsvár, Bolyai u. 3. —

Egy-két fögimnázium első osztályába járó tanulót ellátásra elfogad egy hivatalnok család. Cim a kiadóhivatalban.

IRODALOM.

Irodalmi értesités.

Mély tisztelettel és igaz örömmel jelentjük előfizetőinknek, olvasóinknak és általában az egészséges keresztény magyar közszellem minden őszinte hivének, hogy szeptemberre kelve, az *„Élet"* és *„Zászlónk"* mellé fog társulni az eddig Györben megjelent *„Nagyasszonynk"* czimü leánylap és a boldogult tisztelendő Pelikán Krizsó szerkesztésében és tulajdonában Budapesten megjelent *„Kis Pajtás"* czimü heti gyermeklap.

Ugyancsak szeptember 1.-én teljesen kész lesz és a megrendelőknek póstára adható a *„Zászlónk Diáknaptára"*.

Bizunk benne, hogy a katholicizmus mélységeiben rejlő mérhetetlen kultúr-erők érvényesitését szolgáló organumaink szives fogadtatásra és pártolásra fognak találni mindazok részéről, akik érzik, hogy a lélek legtisztább aspirációinak szolgálata az egyetlen lehetséges kultúra, — amely előre és nem hátra visz bennünket.

Kelt Budapesten, 1911 augusztus 15.-én. Nagyboldogasszony ünnepén.

A „Regnum Marianum igazgatósága.

Legyen szabad fentnevezett lapvállalatainknak rövid ismertetésével szolgálnunk t. ügybarátainknak:

1. A szép és erőteljes lelkiség fejlődését szolgálja az *Élet* képes heti folyóirat, a müvelt magyar családok lapja. Minden számában sok müvészi és időszerü illusztrációt hoz. Bátran és hiven küzd a keresztény magyarság tiszta ideáljaiért és egészséges haladásáért. Megjelenik minden vasárnap.

Előfizetési ára egész évre 20 K, félévre 10 K, negyedévre 5 K.

2. Most üli 10 éves jubileumát a magyar középiskolai diákságnak dédelgetett barátja a *Zászlónk*, melyet bővebben ismertetni fölösleges. Megjelenik minden hó 15-én, július és augusztus kivételével.

Előfizetési ára egész évre 2 K.

3. Az életerős, vidám, házias, tiszta fehérlelkü modern magyar leányoknak kedves lapja, a *Nagyasszonynk* is szeptember 1-én jelenik meg és várja az ő régi ismerőseinek és uj jóakaróinak megrendelését.

Megjelenik minden hó 1 én, július és augusztus hó kivételével.

Előfizetési ára egész évre 4 K.

4. Mosolygos arccal csillogó szemekkel kopogtat be minden család ajtaján, ahol kicsinyek vannak, a *Kis Pajtás* 8 — 12 éves fiúknak és leányoknak kedvenc, gazdagon illusztrált lapja. Megjelenik minden héten.

Előfizetési ára egész évre 8 K, félévre 4 K.

5. A *Zászlónk Diáknaptára* minden magyar diák nélkülözhetetlen zsebkönyve, valóságos kincses tarsolya, amelyhez fogható e nemben magyar könyvpiacon még eddig nem jelent meg. Rengeteg anyagát 256 oldalon, könnyen hordozható zsebkönyv alakjában nyujtja az ifjuságnak.

Bolti ára díszes vászonkötésben, csinos czimlappal 1 K 50 f, a Zászlónk előfizetőinek csak 1 K, bérmentes küldéssel 1 K 10 f.

Az összes fenti lapok szerkesztősége és kiadóhivatala Budapest, VII., Damjanichutca 50. szám alatt van, ahová minden levél és póstai küldemény irányitandó és pedig a szellemi rész a szerkesztőségnek, az anyagi rész a kiadóhivataloknak czimezve.

A Diáknaptárra és az összes lapokra megrendeléseket már most elfogadnak a kiadóhivatalok.

Mutatványszámokat az összes lapokból szivesen küldenek.

00000492

Hirdetés.

Rohonczy István sárbogárdi uradalmában felépült mükőtégla-gyár és ezzel kapcsolatban a gőz-fürdő is és 1911. évi szeptember hó 15-én megkezdi mükődését.

A mükőtéglát venni szándékozók jelentekezzenek még akár személyesen, akár levélileg a gyár irodájában.

A mükőtéglának eladási ára csak 45 kor., ez a tégla vidéki megrendelőnek vasuton ingyen lesz szállitva.

A mükőtégla quarcos homokból hydrát mészből és cementből össze kevert anyagból készül. A cement azért adatik hozzá, hogy a mükőtéglát még jobban meg keményitse, mint a 80 métermázsás sulyzó.

A cél el is van érve, mert a mükőtéglát csak igen nagy erő kifejtéssel lehet széjjel törni, de ha el törik is, ott törik el a hol az erös ütés érte és nem törik több részre, mint a legjobb anyagból készült tégla is, hanem csak két részre törik.

Épitkezés közben a mükőtéglából, lehet mondani, hogy egy kicsinyke darab tégla sem veszelődik el.

A mükőtéglának az a kiváló előnye van az agyagtéglák fölött, hogy összes szemcséi annyira össze vannak szoritva, hogy ez által a tégla oly nagy keménységet kap, hogy erőszak nélkül azt nem csak megrongálni nem, de megsérteni sem lehet.

A mükőtéglából készült falat nem szükséges bemalterozni nagy foku keménységénél fogva sem, de azért sem, mert a téglának oly kellemes szürke szine van, mint a vadgalambnak.

Ezekből láthatja minden olvasó, hogy a mükőtégből épiteni nagyon gazdaságos, annál is inkább, mert az épitő a homokon és mészen megnyeri a tégla árát.

A mükőtéglából nem szabad vastagabb falat épiteni egy tégla hosszánál, mert ilyen vastag fal, a téglák nagy keménységénél fogva, elbir 2 emeletet.

A mükőtégla járdának használva aranyat ér, mert a járó-kelők nem képesek az erős téglákat elkoptatni, tehát a járdát sohasem kell javitani.

Miután a mükőtéglának a szélei nagyon simák, a tégla pedig nagyon kemény, tehát sokkal kevesebb malter szükséges az ezekből épitendő falakhoz, mint az agyagból épitendőkhöz.

ZILZER MANÓ

férfi-, fiu- és gyermekruha raktára

Székesfehérvár, Szögyény-Marich-utca.

Állandóan nagy raktáron mindenféle

férfi-, fiu- és gyermekruhák

ugyszintén

papi öltönyök, Ferenc József-kabát, köpenyek (havelok) bőrkabátok, utazóbundák, raglan-felöltők, kabátok.

FELHIVÁS.

A „Székesfehérvári kölcsönös népsegélyző-egylet“ igazgatósága

hat évre terjedő uj évtársulatot alakit,

melynek hetibefizetései folyó 1911. évi augusztus hó 1-én veszik kezdetüket.

Az uj évtársulatnak tetszésszerinti mennyiségü 20 filléres betéttel tagjai lehetnek: a magyar szent korona országai területén lakó önjogu, vagyonukkal szabadon rendelkező egyének és testületek, ugy törvényes képviselőjük bejelentése mellett kiskoruak is.

Midőn erről az érdeklődő nagy közönséget értesiteni és tömeges beiratkozásra felhivni szerencsénk van, egyuttal tudatjuk, hogy azok, kik ezen alakitandó

negyvenkettedik évtársulatnak

hetenként 20 filléres

betéttel

tagjai óhajtanak lenni, beiratkozás végett az egylet helyiségében (Kossuth utca 3. sz. alatt az emeleten) személyesen vagy megbizottjuk által alulirt naptól kezdve jelentkezhetnek.

Beiratkozás alkalmával a betéti könyvecskéért 20 fillér beiratási dij fejében pedig betétenként 40 fillér fizetendő.

Kelt Székesfehérvárott, 1911. évi julius hó 1-én.

Kalmár László, ügyvezető — főkönyvelő. **Tóth Aladár,** elnök.

MAGYARÁZAT

arról, hogy miért épen a SCHICHT-„SZARVAS“ MOSÓSZAPPANNAL lehet a következő mosási eljárásnál a legjobb eredményt elérni:

1. A SCHICHT-„SZARVAS“ MOSÓSZAPPAN az összes szappanok között a legjobb.
2. Kiadósága folytán a legolcsóbb is egyúttal.
3. Tiszta voltáért 25.000 Koronával szavatolnak.
4. Rendkivül enyhe és konzerválja a szöveteket.
5. Mert ezen szappan maga is könnyen oldódik, tehát a szennyet is könnyen feloldja.
6. Hideg vizben is nagyszerüen lehet vele mosni és meggátolja a szövetek szétesését és összemenését.
7. A SCHICHT-„SZARVAS“ MOSÓSZAPPANNAL való egyszeri átszimitást megfelel más szappannal való 3—4 szeri átsimitásnak.
8. A SCHICHT-„SZARVAS“ MOSÓSZAPPAN használata által időt, fáradságot és pénzt takarithatunk meg.
9. Fehériti a ruhát és feleslegessé teszi a napon való fehéritést.
10. Készitési módja egészen különleges és erre a célra csakis a legjobb nyersanyagok használtattnak fel.
11. Gyártásánál évtizedek tapasztalatait használják fel.
12. Ezen szappan tökéletesitésén folytonosan dolgoznak és e célból minden találmányt felhasználnak.

Mindez az „ASSZONYDICSÉRET“ mosókivonatra is érvényes.

HIRDETMÉNY!

A ki pénzt, időt és fáradságot akar megtakritani, kövesse ezen mosási eljárást:

A ruha beáztatása. Csak annyi vizet veszünk, hogy az egész ruhát éppen ellepje és a vizbe annyi „Asszonydicséret“ mosókivonatot teszünk, hogy a felkavarásnál habozzék s azután a ruhát éjjen át áztatjuk.

A tulajdonképeni mosás azután csak nagyon kevés fárodsággal fog járni, ha SCHICHT-SZAPPANT SZARVAS védjegyüt használunk. Mert minden tisztátalanságot már feloldott az „Asszonydicséret“ mosókivonat és most már csak az szükséges, hogy ezen feloldott szenny a SCHICHT-„SZARVAS“ MOSÓSZAPPAN habja által leköttessék. Minden fáradságos dörzsölés és zörömpölés elkerülendő; a ruhába erősen beleevődött foltokat ugy távolitjuk el, hogy a ruhát a foltok helyén mindkét oldalán SCHICHT-„SZARVAS“ MOSÓSZAPPANNAL bekenjük és azután összegöngyölve, egy óra hosszáig állni hagyjuk. Ilyen módon minden szennyet könyen lehet kimosni.

Ha a vizbe, a melyben a ruhát főzzük kevés SCHICHT-SZARVAS MOSÓSZAPPANT vagy „ASZSONYDICSÉRET“ mosókivonatot teszünk, az nagyon célszerü. Igen fontos, hogy a ruhát bőséges vizben többször gondosan kiöblitsük, a mig az összes, SCHICHT-„SZARVAS“ MOSÓSZAPPAN áltafeloldott szennyrészecskék el vannak távolitva és az öblitőviz teljesen tisza marad.

00000493

NIGRIN
(Fernolendt)
a legjobb cipőkrém
Mindenütt kapható!
A bécsi vadászati kiállitason arany érommel kitüntetve

VÉDJEGY.
Az eredeti Singer-varrógépek valódi árusitó ezen védjegyről ismerhetők fel.
ERED ETI SINGER VARRÓGÉPEK
Az eredeti Singer-varrógépek valódi árusitói ezen védjegyről ismerhetők fel.

FIGYELEM!
Azon varrógépek, melyeket más kereskedők árusitanak és forgalomba hoznak, mind a régi SINGER- és varrógépek utánzatai. Ezek természetesen nem eredeti SINGER-varrógépek s nem is a SINGER-varrógép részvénytársaságtól származtak, — miért is ügyeljünk a védjegyre, mert csak ezen védjegygye eliátott varrógépek a valódi, eredeti SINGER-gépek.

SINGER Co.
varrógép részvénytársaság Bognár-u. 2.
— SZÉKESFEHÉRVÁR. —
Nádor-utca Töltényi-féle ház.

Hirdetések, jutányosan felvétetnek a kiadó hivatalban. Szent István-tér 1.

Székesfehérvári utmutató.

Füszer:

FLITS PÁL FIA
füszer és csemege üzlete
Nádor-utca 4.

SZIGETHY TESTVÉREK
közvetlen kávébehozatala és füszer csemege kereskedők
Kossuth-utca.

Keresztény fogyasz. szövetkezet
Szögyény Marich-utca.
Fiók üzlet Zámoly-utca.

BRUZSA GYŐZŐ
füszer, festék és liszt kereskedő
Széchenyi-utca 58 sz.

IIj. GRÜNSCHNEK JÁNOS
füszer-, liszt-, vegyeskereskedése
Szfehérvár, Halász-utca 1.

Cukrász:

BINDER GYULA
Városház-tér 5 sz.

Divat:

Keresztes Zsigmond
divat áruháza
Városház-tér.

FALVAY FERENCZ
úri és női divat
Kossuth-utca.

KOVÁTS ANTAL
úri és női divat
Városház-tér.

VARGA ISTVÁN
női szabó műterme
Jókai-utca 20 sz.

Singer Co. varrógép részvénytársaság
ajánlja eredeti varrógépeit
Nádor-u. Töltényi-féle ház.

Rehorska Vilmos
műfestő és vegytisztitó intézet
Uzlet: Haltér 1.
Telep: Tobak-utca 21 sz.

PAPP KÁROLY
utóda Szlatkovszky József müselyem festő vegytisztitó intézete
Üzlet: Városház-tér 5 sz.
Telep: Palotai-utca.

AUERBACH JÓZSEF
mosó intézete
Jókai-utca 19 sz.

NAGY IGNÁCZ
mosó intézete
Lakatos-utca 10 sz.

Férfiszabók:

KISS ANTAL
Kossuth-utca 4 sz.

Cipészek:

POLLÁK REZSŐ
férfi és nő cipész
Nádor-utca 7.

Fürdő:

ÁRPÁD-FÜRDŐ
Kossuth-utca.

Különfélék:

PETE GYULA
fényképész
Várkor-ut 28 sz.

KLÖKNER PÉTER
cs. és kir. udvari könyv, zenemű, papir és fényképező cikkek kereskedése.
Nádor-utca.

HEILMAN SÁNDOR
könykötészete
Szent Imre-utca 1.

HEIN MÁRTON
hangszerkészitő
Kossuth-utca 2 sz.

PAPP LÁSZLÓ
vaskereskedő
Szögyény Marich-utca 1.

IZINGER KÁROLY
szijgyártó
Kossuth-utca 5.

KÜMMEL BÉLA
mű és kereskedelmi kertészete
Kossuth-utca.
Telep: Kert-utca.

BAKOS JÓZSEF
kádármester
Malom-utca 6 sz.

KOVÁCS GYÖRGY
kocsigyártó
Fazekas-utca.

GERVEIN MIHÁLY
kovácsmester.
Készit mindennemü új és divatos kocsikat.
Vörösmarty-tér 1.

KŐNIG KÁROLY
késmüves és köszörüs
Városház-tér.

KŐNIG JÓZSEF
késmüves és köszörüs
Kossuth-utca 7.

Vendéglők és kávéházak:

BARNAI IGNÁCZ
Magyar Királyhoz czimzet kávéháza és szállodája
Nádor-utca.

GÁRDOS ZSIGMOND
„Korzó kávéház"
Nádor-utca.

IFJ. HÉJJ IMRE
Arany Ponty vendéglős
Haltér 3 sz.

KUNTLER JÓZSEF
beszálló vendéglős
Palotai-utca 33 sz.

Építők:

SZABÓ JÓZSEF
épitési irodája
Várkör-ut 43 sz.

Vanka Testvérek
ácsmesterek
Palotai-utca 71 sz.

STREIT JÓZSEF
ácsmester
Palotai-utca 57—59 sz.

KISS KÁROLY
épitési irodája
Szömörce-utca 10.

PEHAKKER ANDRÁS
épitési vállalkozó
Csonka u. 9 sz.

Asztalosok:

FÜSTÉR LAJOS
mű asztalos
Megyeház-utca 15 sz.

BODA GYULA
épület és butor asztalos
Lövölde-utca 12 sz.

Lakatosok:

KIL JÁNOS
épület és műlakatos
Ősz-utca 21 sz.

KOVÁTS JÁNOS
géplakatos műhelye
Haltér 9 sz.

Festők:

GERLITS JÓZSEF és FIA
szóbafestő és mázoló
Jókai-utca 2 sz.

Schmöltz László
cim-, szobafestő és mázoló
Vásár-tér 17. sz.

GUTMANN L. ÉS FIA
szoba, cim-cimer és fanemüfestő.
lakik Kégl György-utca 7.

Temetkezés:

HERMANN KÁROLY ÉS TÁRSA
„Kegyelet" temetkezési vállalat
Kossuth-utca

Nyomatott az Egyházmegyei Könyvnyomdában Székesfehérvárott.

00000494